

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2024. március 23., megyei szakasz

10. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL**45 pont**

Írj 1–1,5 oldalas értekezést *Értékmentés és értékteremtés Mikes Kelemen Leveleskönyvében* címmel az alábbi szövegrészletek értelmezésére és saját olvasmányélményeidre építve!

Édes néném! Hálá legyen az Istennek, mi ideérkeztünk ma szerencsésen, Franciaországból pedig 15. szeptembris indultunk meg. A fejedelmünknek Istennek hálá jó egészsége volna, hogyha a köszvény búcsút akarna tőlle venni, de reméljük, hogy itt a török áer elúzi. Édes néném, mi jó a földön járni! Látja kéd, még Szent Péter is megijedett volt, mikor a vízben sipadoztak a lábai. Hát mi bűnösök, hogyne félnénk, amidőn a hajónk olyan nagy habok között fordult egyik oldaláról a másikára, mint az erdélyi nagy hegyek. Némelykor azoknak a tetején mentünk el, némelykor pedig olyan nagy völgyben estünk, hogy már csak azt vártuk, hogy reánk omoljanak azok a vízhegyek. De mégis olyan emberségesek voltak, hogy többet nem adtak innunk, mintsem kellett volna. [...] De mégis jobban szeretem itt lenni, mintsem a hajóban.

(Mikes Kelemen: *Törökországi levelek*, részlet 1., Gallipoliból, Anno 1717. 10. octobris)

Úgy szeretem már Rodostót, hogy el nem felejthetem Zágont.

(Mikes Kelemen: *Törökországi levelek*, Részlet 37. levélből. Rodostó, 28. maji 1720.)

És ne lenne-e szent és tisztelt emléke annak, ki 40 évi keserves száműzetésben is megőrzé mindvégig honszerelmét, ki karddal és tollal szolgált hazájának, ki e nagy napok Homerja volt, ki törökországi levelei által nemzeti irodalmunknak egy oly ritka gyöngyét adta, mely – miként Toldi mondja – korának csúcsán állott. Ott élt a nagy hazafi a száműzetés keservei között mindaddig, míg minden száműzött társát eltemeté; a keserű való leszakított minden reményt, s dacára ennek, a hontalanság fájdalmait mégis emelkedett öntudattal s vallási nyugodtsággal tűrte, pedig mindentől megfosztott száműzöttnek csak egy reménye, a halálban való megnyugvás maradt.

(Orbán Balázs: *Székelyföld leírása*, Zabola. Részlet)

Nem volt vakmerő, kurucos lázadó Mikes és nem is volt az a dacos, kesernyés bujdosó, akinek a XIX. század függetlenségi pátosza beállította. Hűséges szolgálja volt fejedelmének, de a Rákóczi-felkelés eszmei tartalma nem foglalkoztatta. [...] Szelíd volt Mikes, béketűrő, „barátságos”, finom franciás mosolya nem takart rosszindulatot, csak megbocsátó megértését az emberi gyengéknek.

(Szerb Antal: *A magyar irodalom története*)

A nevetés a lélek orvossága, a szellem sója, a test békéje, az élet megvidámítója. A jókedv teszi elviselhetővé a különben elviselhetetlent.

(Várkonyi Ágnes: *Rodostó magyar társadalma és a Törökországi levelek*)**II. TÉTEL****45 pont**

Fogalmazd olvasói levelet és egy erre reagáló válaszlevelet egy online irodalmi folyóirat *Életvalóság, imitáció, fikció* rovatába! Az egyik levél feladója Balassi Bálint legyen, a másik egy korunkban élő irodalomkedvelő! A levelek megírásánál vedd figyelembe az írások megjelenésének fenti körülményeit, a megszólalók nyelvi-stílusbeli eltéréseit, használd fel az alábbi szövegrészleteket!

5. *Cupido, ne mesd fel ilyen szörnyű sebbel szívemben annak képét,
Ki halálra gyűlöl és sok halállal öl, úgy tart, mint ellenségét,
Hozzám vagy enyhíts meg, vagy ha az nem lehet, olts meg bennem szerelmét!*
6. *De mit mondok? Búmba, ha mint salamandra, tűz kívül nem élhetek,*

Azonnal elveszek, ha az kívül leszek; többet, tudom, nem élek,
Édest keserűvel, sok mérget kis mézzel, halálnál jobb, hogy nyeljek.
7. Lelkem szemed előtt, mint viasz tűz fölött könyvein, lásd, úgy olvad,
Szemed verőfénye, mert lelkem gyötrelme, haraggal ha rám támad,
De viszont megújít, sok búmban vidámít, ha szerelmesen fogad.

(Balassi Bálint: Engemet régolta, 40. vers. Részlet a Júlia-ciklusból)

3. Bujdosom, mint árva, idegen országba
veszettül, mint szarándok,
Ruhámban sötét színt, szívemben szörnyű kínt
viselek én, úgy gyászlok,
Szárnyam nincs, mint néked, kin mehetnék véled
ahhoz, akit óhajtok.
4. Szárnyad vagyon, repülsz, szinte ott szállsz le, ülsz
földében, hol akarod,
Te szomjúságodat szép forrásból csorgott
tisztá vizével oltod,
Örömem környékét, az ő lakóhelyét:
Paradicsomot látod.
5. De ne siess, kérlek, tőled hadd izenjek
néki rövid beszéddel,
Vagy ha az nem lehet, csak írjam nevedet

mellyedre fel véremmel,
Kin megesmérhesse, hogy csak őérette
tűrök mindent jó kedvvel.
6. Adjon az jó Isten néki egészséget,
víg és hosszú életet,
Mint mezők virággal, tündökljek sok jókkal,
áldja mindennel őtet;
Nyomán is tavasszal teremjen rózsaszál,
s keserüljön engemet!
7. Sok háborúimban, bujdosó voltomban,
midőn darvakat látnék
Szép renden repülni s azfelé halanni,
hol szép Julia laknék,
El-felfohászodván s utánok kiáltván
tőlük én így izenék.

(Balassi Bálint: A darvoknak szól)

És engem is kerestél? – kérdezte Tátos.

– Ideköt minden – mondta a lány, és a hangjában nemcsak melegség volt: szomorúság is. Fogta a fiú kezét, de közben nem őt: a csillagokat nézte.

Akkor itt maradsz, gondolta Tátos. Átkarolta a lány vállát. Az arcát figyelte: vibrált a lángok fényében, mintha nem lenne biztos körvonala. A fiú a papírdarvakra gondolt: már csak ötvenhét volt hátra. Itt maradsz, velem leszel, enyém vagy.

– Senkié vagyok – szólalt meg Tori, pedig Tátos biztosan tudta, hogy nem mondta ki hangosan a kívánságát.

(Szabó T. Anna: Senki madara. Részlet)